

Žarnyno vėžio prevencinė patikra

Faktai

Sprendimas, ar dalyvauti žarnyno vėžio prevencinėje patikroje, priklauso tik nuo jūsų.

Jei esate atitinkamo amžiaus grupės ir esate prisiregistravęs/-usi pas šeimos gydytoją, kas 2 metus jums bus pasiūlyta dalyvauti prevencinėje patikroje.

Šios informacijos tikslas yra padėti jums apsispręsti.

Kodėl reikia tikrintis dėl žarnyno vėžio?

- Mes siūlome prevencinę patikrą, kuri gali padėti nustatyti žarnyno vėžio požymius ankstyvoje stadijoje, kai simptomų dar nėra. Būtent tada vėžio gydymas gali būti labiau efektyvus.
- Prevencinės patikros metu galima nustatyti ar yra polipų. Tai yra pakitusių ląstelių sankaupos žarnyne. Polipai nėra vėžys, tačiau laikui bėgant gali išsivystyti į vėžį. Polipus galima lengvai pašalinti, o tai sumažina žarnyno vėžio išsivystymo riziką.
- Reguliari žarnyno vėžio prevencinė patikra sumažina mirties nuo žarnyno vėžio riziką.

Kas yra žarnynas?

Žarnynas yra jūsų virškinimo sistemos dalis. Jame iš maisto paimamos maistingos medžiagos ir vanduo, o tai, kas lieka, paverčiama išmatomis (dar kitaip vadinamomis fekalijomis, viduriais arba žarnyno turiniu).

Kas yra žarnyno vėžys?

- Žarnyno vėžys taip pat žinomas kaip gaubtinės žarnos, tiesiosios žarnos arba storosios žarnos vėžys.
- Maždaug 1 iš 20 žmonių per savo gyvenimą susirgs žarnyno vėžiu.
- Žarnyno vėžys yra ketvirtas dažniausiai pasitaikantis vėžio tipas tarp vyrų ir moterų Šiaurės Airijoje.
- Žarnyno vėžys dažniau pasitaiko vyresnio amžiaus žmonėms, ypač vyrams.

Rizikos veiksniai, dėl kurių gali išsivystyti žarnyno vėžys

Kiekvienas žmogus, nepriklausomai nuo jo lyties, gali susirgti žarnyno vėžiu. Veiksniai, galintys padidinti jūsų riziką, yra šie:

- senyvas amžius (8 iš 10 žmonių, kuriems diagnozuotas žarnyno vėžys, yra vyresni nei 60 metų);
- per mažas fizinis aktyvumas;
- kai yra viršsvoris;
- mityba, kurioje gausu raudonos ir perdirbtos mėsos, o ląstelių, daržovių ir vaisių – per mažai;
- rūkymas;
- per didelis alkoholio vartojimas;
- kai yra antro tipo cukrinis diabetas;
- sergama uždegimine žarnų liga (opiniu kolitu arba Krono liga);
- jeigu kuris nors šeimos narys yra sirgęs žarnyno vėžiu.

Ką tiria ši prevencinė patikra?

Šis prevencinės patikros tyrimas padeda nustatyti ar yra kraujo išmatose (kraujas, kurio plika akimi jūs nepastebėtumėte). Tai gali būti vienas iš anstvyvų įspėjamųjų ženklų, kad kažkas gali būti negerai. Jei šio tyrimo metu nustatomas tam tikras kraujavimas, tai dar nereiškia, kad jūs tikrai sergate žarnyno vėžiu. Tai tiesiog reiškia, kad reikia atlikti tyrimus, kad galima būtų nustatyti to kraujavimo priežastį.

Kaip ši prevencinė patikra bus atliekama?

Tyrimui atlikti rinkinys jums bus atsiųstas paštu. Šis rinkinys yra pirmasis žingsnis prevencijos patikros procese, kurio metu gali prireikti atlikti papildomus tyrimus ir 1 ar kelis kartus apsilankyti ligininėje.

Kaip aš turėsiu atlikti šitą tyrimą?

- Šis tyrimas bus atliekamas jūsų namų privatumo sąlygomis. Naudodami į rinkinį įdėtą tyrimo pagaliuką jūs turėsite paimti labai nedidelį išmatų mėginį. Instrukciją kaip atlikti tyrimą, taip pat rasite šiame rinkinyje.
- Jei turėsite kokių nors klausimų dėl tyrimo rinkinio naudojimo arba jei jums reikės naujo rinkinio ar grąžinimo voko, jūs galite skambinti nemokamu pagalbos telefonu **0800 015 2514**.
- Vaizdo įrašą taip pat galite peržiūrėti adresu nidirect.gov.uk/bowel-screening
- Užpildytą tyrimo rinkinį jūs turėsite kuo greičiau išsiųsti į tyrimų laboratoriją įdėję jį į iš anksto apmokėtą voką. Prieš įmetant voką į pašto dėžutę, būtinai patikrinkite, kad jis būtų užklijuotas. Jei jūs pavėluotai grąžinsite savo tyrimo rinkinį, mėginys gali būti nebeiširtas.
- Neleiskite, kad kas nors kitas atliktų jūsų tyrimą, ir nesiųskite nepanaudotų rinkinių atgal iš anksto apmokėtame voke.
- Jei nesate tikri, ar turėtumėte atlikti patikrinimo testą, prašome skambinti pagalbos telefonu. Pavyzdžiui, jei jums buvo atlikta operacija ir turite dirbtinę angą, per kurią iš žarnyno išmatos patenka į maišelį (stomą), prieš atlikdami tyrimą, galbūt jums vertėtų mums paskambinti.

Kada aš gausiu savo tyrimo atsakymą?

Per 2 savaites nuo tyrimo išsiuntimo jūs turėtumėte gauti laišką su atsakymu – jei jo negausite, prašome skambinti pagalbos telefonu.

Ar šitas tyrimas yra pakankamai patikimas?

- Prevencinė patikra negali nustatyti, ar sergate žarnyno vėžiu. Po tyrimo žmonės tiesiog suskirstomi į 2 grupes – tuos, kuriems daugiau tyrimų nereikia, ir tuos, kuriems reikėtų atlikti papildomus tyrimus.
- Žarnyno vėžys gali sukelti visą eilę simptomų. Kadangi šis tyrimas yra skirtas kraujui aptikti, jeigu jo atlikimo metu kraujavimo nėra, visi žarnyno vėžio atvejai gali būti neaptikti.
- Nė vienas tyrimas nėra 100 % patikimas, todėl, jei pasireiškia bet kuris iš 7 puslapyje išvardytų simptomų, turėtumėte kreiptis į savo šeimos gydytoją, net jei paskutinio tyrimo rezultatai buvo geri. Vėžys gali išsivystyti ir per laikotarpį tarp tyrimų.

Ką reiškia šito tyrimo rezultatai?

Šiuo metu papildomų tyrimų atlikti nereikia. Dauguma žmonių (maždaug 98 iš 100) gauna tokį atsakymą. Tai reiškia, kad jūsų mėginyje neradome kraujo arba jo buvo tik labai mažai – tiek, kad jis neviršija prevencinės patikros nustatytos normos. Šis atsakymas negarantuoja, kad jūs nesergate žarnyno vėžiu arba kad jis niekada neišsivystys ateityje. Labai svarbu žinoti žarnyno vėžio simptomus. Kas 2 metus jums bus siūloma atlikti žarnyno vėžio prevencinę patikrą, iki jums sukaks 74 metai.

Reikalingi papildomi tyrimai. Maždaug 2 iš 100 žmonių gauna tokį tyrimų atsakymą. Tai reiškia, kad jūsų išmatose aptikome kraujo kiekį, kuris viršija nustatytą ribą. Tai dar nereiškia, kad jūs sergate vėžiu, tačiau reikėtų apsvarstyti galimybę atlikti papildomus tyrimus, kad būtų nustatyta šio kraujo atsiradimo žarnyne priežastis. Kraujas išmatose gali atsirasti dėl įvairių priežasčių, pavyzdžiui:

- dėl hemorojaus;
- dėl žarnyno polipų;
- dėl žarnyno vėžio.

Jums bus paskirtas vizitas pas praktikuojantį prevencijos patikros specialistą (SSP), kad aptartumėte tolesnius veiksmus. Dažniausiai taikomas tyrimas yra vadinamas kolonoskopija.

Kas yra kolonoskopija?

- Atliekant kolonoskopiją naudojama labai maža kamera, pritvirtinta prie plono zondo galo, kad gydytojas ar medicinos sesuo galėtų apžiūrėti žarnyno vidų ir nustatyti, ar nėra polipų ar kitų vėžio požymių. Kartais paimamas nedidelis mėginys, kuris tiriamas mikroskopu, siekiant aptikti vėžines ląsteles.
- Kaip ir daugelio medicininių procedūrų atveju, yra komplikacijų tikimybė. Iš 10 000 atliktų kolonoskopijų kraujavimas gali atsirasti maždaug 67 atvejais, o mažiau nei 10 atvejų procedūros metu gali atsitikti žarnyno perforacija. Jei taip atsitinka, beveik visada reikia atlikti operaciją, kad būtų galima sutvarkyti skylutę. Ypatingai retais atvejais (pagal turimus duomenis – vos 1 iš 10 000 atvejų) kolonoskopija gali baigtis mirtimi.
- Jei jums bus pasiūlyta atlikti kolonoskopiją, jūs turėsite galimybę aptarti visus klausimus ar kylančias abejones su SSP.

Kas bus jei kolonoskopijos metu paaiškės, kad man reikia tolesnio gydymo?

Jei jums reikės tolesnio gydymo, būsite nukreiptas pas jums tinkamą specialistą. Pavyzdžiui, jei kolonoskopijos metu buvo pašalinti polipai, ateityje jums gali būti pasiūlyta pakartotinė kolonoskopija.

Žarnyno vėžio diagnozė yra mažai tikėtina. Tačiau jei taip nutiktų, nukreipsime jus pas specialistus, kurie pasirūpins jumis. Pagrindinis žarnyno vėžio gydymo būdas yra operacija. Kai kuriais atvejais specialistai gali pasiūlyti jums chemoterapiją arba spindulinę terapiją.

Ne visi prevencinės patikros metu nustatyti žarnyno vėžio atvejai yra išgydomi. Tačiau daugiau nei 90 % žmonių, kuriems žarnyno vėžys buvo diagnozuotas pačioje ankstyviausioje stadijoje, po 5 metų vis dar yra gyvi.

Galimi žarnyno vėžio prevencinės patikros privalumai ir rizikos veiksniai

Žinodami apie galimas pasekmes ir naudą, jūs galėsite lengviau nuspręsti, ar dalyvauti žarnyno vėžio prevencinėje patikroje, ar ne.

Privalumai

- sumažina tikimybę, kad galite mirti nuo žarnyno vėžio
- leidžia pašalinti kolonoskopijos metu nustatytus pakitimus (pavyzdžiui, polipus), o tai sumažina susirgimo žarnyno vėžiu riziką
- tyrimą galima atlikti namuose, privatumo sąlygomis

Galima rizika

- gydymas gali sukelti komplikacijų, pavyzdžiui, kolonoskopijos metu arba po jos
- atliekant prevencinę patikrą gali būti nepastebėtas vėžys, jei tyrimo atlikimo metu kraujų nebuvo rasta

Į kokius simptomus reikia atkreipti dėmesį

Žarnyno vėžio simptomai gali būti tokie:

- pokyčiai jūsų įprastiniuose tuštinimosi įpročiuose;
- kraujas išmatose, kuris gali būti raudonos arba juodos spalvos;
- skystesnės išmatos, dažnesnis tuštinimasis ir (arba) vidurių užkietėjimas;
- kraujavimas iš tiesiosios žarnos;
- dažnai jaučiate poreikį tuštintis, net jei ką tik buvote tualete;
- skausmas ar gumbas pilvo srityje;
- pilvo pūtimas;
- jau kurį laiką jaučiatės labiau nei įprastai pavargę;
- staigus svorio kritimas be aiškios priežasties.

Žarnyno vėžio prevencinė patikra – tai ne simptomų tyrimas. Jei jaučiate bet kurį iš šių simptomų jau 3 savaites ar ilgiau, prašome kreiptis į savo šeimos gydytoją, kuris gali paskirti kitą tyrimą. Tai labai svarbu, kad prireikus, būtų galima atlikti papildomus tyrimus. Net jei jums neseniai ir buvo atlikta žarnyno vėžio prevencinė patikra ir (arba) kolonoskopija, vis tiek turėtumėte pasikonsultuoti dėl savo simptomų. Prašome nepamiršti, kad šie simptomai nebūtinai reiškia, jog jūs sergate žarnyno vėžiu.

Kaip aš galėčiau sumažinti rizika susirgti žarnyno vėžiu?

Be to, kad kas 2 metus turėtumėte atlikti prevencijos patikros tyrimą, riziką susirgti galite sumažinti laikydamiesi patarimų apie sveiką gyvenimo būdą – daugiau informacijos rasite adresu:

www.choosetolivebetter.com

- Maitinkitės sveikai, įtraukdami į racioną 5 vaisių ir daržovių porcijas į dieną, taip pat daugiau valgykite pilno grūdo produktus, pupeles ir ankštinius augalus, kurie yra ląstelienos šaltinis. Vartokite mažiau raudonos mėsos, ypač apdorotos raudonos mėsos.
- Būkite fiziškai aktyvus/-i.
- Palaikykite sveiką kūno svorį.
- Venkite vartoti per daug alkoholio.
- Meskite rūkyti – informacijos dėl pagalbos rasite čia:

www.stopsmokingni.info

Kaip aš galėčiau užtikrinti, kad ateityje man bus išsiųstas tyrimo rinkinys?

Jūsų šeimos gydytojo klinika jums perduoda jūsų kontaktinius duomenis, todėl prašome pasirūpinti, kad jie visada turėtų teisingą jūsų vardą, pavardę, gimimo datą ir adresą.

Kas nutinka su mano mėginiu po to, kai jis ištiriamas?

Kai tik jūsų mėginys bus ištirtas, jis bus sunaikintas. Tyrimo rezultatai bus įvesti į kompiuterį, o po 2 metų jums bus išsiųstas dar vienas tyrimo rinkinys.

Informacija apie duomenų apsaugą

- Jūsų tyrimų rezultatų kopija bus nusiųsta jūsų šeimos gydytojui.
- Žarnyno vėžio prevencinės patikros programa turi saugoti visų žmonių, kuriems buvo atliktas tyrimas duomenis ir jų tyrimo rezultatus.
- Šioje programoje dirbantys darbuotojai gali susipažinti su jūsų duomenimis ir juos peržiūrėti.
- Ši informacija naudojama tam, kad būtų užtikrinta, jog programa veikia taip, kaip turėtų, t.y. laikantis aukštų standartų.
- Ši informacija taip pat rodo, kiek vėžio atvejų buvo laiku aptikta, ir užtikrina, kad tiems žmonėms būtų skiriamas tinkamas gydymas.
- Mes galime peržiūrėti jūsų ankstesnius prevencinės patikros rezultatus, jei tarp dviejų prevencinių patikrų jums bus diagnozuotas žarnyno vėžys. Jei norėsite, jūs galėsite susipažinti su šio audito rezultatais.
- Jei norėsite gauti daugiau informacijos apie tai, kaip saugomi ir naudojami jūsų duomenys, jūs galite skambinti nemokamu pagalbos telefonu **0800 015 2514**.

Ar jūs ketinate padėti kam nors atlikti šį tyrimą?

Jei jūs esate slaugytojas, turėtumėte padėti kitam asmeniui naudotis žarnyno vėžio prevencinės patikros rinkiniu tik tuo atveju, jei jis to nori ir sutinka, kad jūs jį atliktumėte.

Jei jūs prižiūrite asmenį, kuris negali duoti sutikimo dalyvauti prevencinėje patikroje, turėtumėte pasikalbėti su jo šeimos gydytoju, kad galėtumėte nuspręsti, ar ši patikra atitinka jo svarbiausius poreikius.

Dėl pagalbos ar patarimo

Jeigu jums iškils kokie nors klausimai, prašome skambinkite į nemokamą pagalbos liniją telefonu **0800 015 2514**.

Dėl smulkesnės informacijos, apsilankykite:

nidirect.gov.uk/bowel-screening

Jei norite gauti šį informacinį lankstinuką kita kalba ar formatu, apsilankykite:

<http://pha.site/bowel-cancer-screening-facts>

arba atsiverskite šio informacinio lankstinuko paskutinį puslapį.

Tiems, kurie yra kurti arba turi kalbos sutrikimų, gali pasinaudoti „Relay UK“ paslauga. Prašome skambinti į mūsų pagalbos liniją šiuo numeriu **18001 0800 015 2514**.

Daugiau informacijos translyčiams, nebinariams asmenims ir tiems, kurių lytinė tapatybė kinta, galima rasti adresu

www.pha.site/screeningleaflet

Dėl naujo tyrimo rinkinio

Jei reikės naujo žarnyno vėžio prevencinės patikros tyrimo rinkinio arba voko, prašome skambinti nemokamu pagalbos telefonu 0800 015 2514. Prašome nesikreipti į savo šeimos gydytojo kliniką dėl naujo tyrimo rinkinio ar norėdami grąžinti jau atliktą tyrimą, nes ten šių tyrimų rinkinių neišduoda ir atgal nepriima.

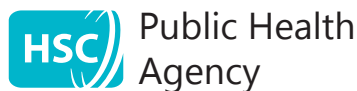
Pasirinkimas nedalyvauti prevencinėje patikroje

Dalyvavimas prevencinėje patikroje yra asmeninis sprendimas. Jei norite pasitarti dėl pasirinkimo nedalyvauti žarnyno vėžio prevencinės patikros programoje, prašome skambinti nemokamu pagalbos telefonu **0800 015 2514**.

Jei norite gauti šį informacinį lankstinuką kita kalba ar formatu, apsilankykite:

<http://pha.site/bowel-cancer-screening-facts>
arba nuskenokite žemiau esantį QR kodą.

Public Health Agency

12-22 Linenhall Street, Belfast BT2 8BS.

Telefonas: 0300 555 0114 (vietinis skambučio tarifas)

www.publichealth.hscni.net

Mus rasite čia:

